

Základné stupnice pre gitarovú improvizáciu

Minimum každého dobrého gitaristu.

Nauč sa teóriu stupníc, je to dôležité. Stupnice sa uč hrať od jednoduchších po zložitejšie. Každú stupnicu potrebuješ vedieť v piatich prstokladových figúrach + v prvej polohe (s použitím prázdnych strún). Stupnice hraj striedavo prstami (i - m) alebo brnkátkom (down-up!). Najlepšie je samozrejme vedieť hrať obidvoma spôsobmi. Musíš cvičiť s metronómom, inakšie je to oničom. Cvič v takom tempe, aby si všetko dokázal bez chýb a preklepov vyhrať. Keď zvládneš v jednom tempe určitú stupnicu v každej polohe (figúry 1-5), až potom začni cvičiť v rýchlejšom tempe. Stupnicami sa ti zlepšuje technika hry, sila v prstoch a najmä rýchlosť hry. Zrýchľovanie hry je však postupný proces. Musíš jednoducho pravidelne (každý deň) cvičiť! Odporúčam určiť si a sledovať (stopovať si) čas cvičenia, aby si mal istotu, že si splnil každý deň svoje predsavzatie (nemusíš cvičiť vkuse, ak si odcvičíš hodinu rozloženú po 15-tich minútach v prestávkach medzi inými povinnosťami, stále to bude hodina cvičenia). Najmä zo začiatku je nutné sledovať správnu techniku hry: v ľavej ruke sa ti nesmú „lámať prsty“, čiže musia ísť približne kolmo na strunu. A v pravej ruke ide o neustále striedanie prstov (i-m), alebo pri hre brnkátkom treba hrať down-up (dole-hore), čiže striedavé brnkátko. Existujú aj iné techniky hry, ktoré sa potom tiež využívajú pri improvizácii, no pokiaľ nezvládneš túto základnú techniku, tak sa nikde ďaleko nedostaneš. A nejde o to, aby si vedel zahrať len nejakú vystrihnutú frázu, ide o to, aby si sa naučil hrať. Uvedené stupnice sú len minimálnym základom pre improvizáciu a sólovú hru vo folkovej, bluesovej, rockovej, gospelovej a neviem akej hudbe. Vo vlastných skladbách alebo odpočúvaných sóloch sa dá „improvizovať“ aj podľa ucha (tóny si vyhladáš podľa sluchu), no je to len taký amaterizmus a keby ťa pozvali niekde len tak si s niekým zasólovať a mal by si priamo improvizovať, bolo by to len trapošenie a hľadanie tónov s množstvom chýb a samozrejme aj tvoja hráčska úroveň (alebo skôr podúroveň) by klesla.

Ku cvičeniu na gitare potrebuješ dobrú motiváciu, chuť a trpezlivosť, a tiež vytrvalosť. A samozrejme potrebuješ aj gitaru... :-)

PS: Ak tvrdíš, že nemáš čas každý deň cvičiť, len sa sám pred sebou vyhováraš. Lepšie si zorganizuj deň. Alebo sa zmier s tým, že s teba dobrý sólový gitarista nikdy nebude...

Rozloženie tónov na hmatníku:

0	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
(E)	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E
(H)	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A	B	H
(G)	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G
(D)	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D
(A)	B	H	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A
(E)	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E

(od XIII. pražca sú tóny rovnaké ako od I. pražca)

Schéma stupníc:

Durové stupnice s krížikmi + paralelne molové (kvintový kruh)

0	1	2	3	4	5	6	7
C	G	D	A	E	H	Fis	Cis
a	e	h	fis	cis	gis	dis	ais

Durové stupnice s béčkami + paralelne molové (kvartový kruh)

0	1	2	3	4	5	6	7
C	F	B	Es	As	Des	Ges	Ces
a	d	g	c	f	b	es	as

Postupnosť krížikov: 1 fis 2 cis 3 gis 4 dis 5 ais 6 eis 7 his
Postupnosť béčiek: 1 b 2 es 3 as 4 des 5 ges 6 ces 7 fes

Intervaly v durovej stupnici (= vzdialenosti medzi tónmi):

1 = prima	(čistá)
2 = sekunda	(veľká)
3 = tercia	(veľká)
4 = kvarta	(čistá)
5 = kvinta	(čistá)
6 = sexta	(veľká)
7 = septima	(veľká)
8 = oktáva	(čistá)

- postupnosť intervalov: č1 + v2 + v2 + m2 + v2 + v2 + v2 + m2
- medzi 3.-4. a 7.-8. tónom *durovej stupnice* je poltón (čiže malá sekunda)

Intervaly v molovej stupnici (= vzdialenosti medzi tónmi):

1 = prima	(čistá)
2 = sekunda	(veľká)
3 = tercia	(malá)
4 = kvarta	(čistá)
5 = kvinta	(čistá)
6 = sexta	(malá)
7 = septima	(malá)
8 = oktáva	(čistá)

- postupnosť intervalov: č1 + v2 + m2 + v2 + v2 + m2 + v2 + v2
- medzi 2.-3. a 5.-6. tónom *molovej prirodzenej* stupnice je poltón (čiže malá sekunda)
- *molová harmonická* stupnica = zvýšime 7. stupeň o poltón (nahor i nadol)
- *molová melodická* stupnica = zvýšime nahor 6. a 7. stupeň a naspäť už hráme prirodzenú stupnicu

Enharmonická zámena (= ten istý tón – dva názvy):

Cis=Des, Dis=Es, Eis=F, Fis=Ges, Gis=As, Ais=B, His=C

Durová stupnica:

C D E F G A H C = C dur

0	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
(E)	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E
(H)	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A	B	H
(G)	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G
(D)	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D
(A)	B	H	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A
(E)	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E

G A H C D E Fis G	= G dur (1#)
D E Fis G A H Cis D	= D dur (2#)
A H Cis D E Fis Gis A	= A dur (3#)
E Fis Gis A H Cis Dis E	= E dur (4#)
H Cis Dis E Fis Gis Ais H	= H dur (5#)
Fis Gis Ais H Cis Dis Eis Fis	= Fis dur (6#)
Cis Dis Eis Fis Gis Ais His Cis	= Cis dur (7#)

F G A B C D E F	= F dur (1b)
B C D Es F G A B	= B dur (2b)
Es F G As B C D Es	= Es dur (3b)
As B C Des Es F G As	= As dur (4b)

Blues-rocková pentatonika (durová):

= 1. 2. 3. 5. 6. tón v durovej stupnici

C D E G A

0	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
(E)	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E
(H)	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A	B	H
(G)	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G
(D)	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D
(A)	B	H	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A
(E)	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E

G A H D E

D E Fis A H

A H Cis E Fis

E Fis Gis H Cis

H Cis Dis Fis Gis

Fis Gis Ais Cis Dis

Cis Dis Eis Gis Ais

F G A C D

B C D F G

Es F G B C

As B C Es F

Molová stupnica (prirodzená):

A H C D E F G A

= a mol

0	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
(E)	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E
(H)	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A	B	H
(G)	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G
(D)	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D
(A)	B	H	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A
(E)	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E

E Fis G A H C D E

= e mol (1#)

H Cis D E Fis G A H

= h mol (2#)

Fis Gis A H Cis D E Fis

= fis mol (3#)

Cis Dis E Fis Gis A H Cis

= cis mol (4#)

Gis Ais H Cis Dis E Fis Gis

= gis mol (5#)

Dis Eis Fis Gis Ais H Cis Dis

= dis mol (6#)

Ais His Cis Dis Eis Fis Gis Ais

= ais mol (7#)

D E F G A B C D

= d mol (1b)

G A B C D Es F G

= g mol (2b)

C D Es F G As B C

= c mol (3b)

F G As B C Des Es F

= f mol (4b)

Blues-rocková pentatonika (molová):

= 1. 3. 4. 5. 7. tón v molovej stupnici

A C D E G

0	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
(E)	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E
(H)	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A	B	H
(G)	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G
(D)	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D
(A)	B	H	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A
(E)	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E

E G A H D

H D E Fis A

Fis A H Cis E

Cis E Fis Gis H

Gis H Cis Dis Fis

Dis Fis Gis Ais Cis

Ais Cis Dis Eis Gis

D F G A C

G B C D F

C Es F G B

F As B C Es

Bluesová stupnica

= 1. 3. 4. 5.b 5. 7. tón v molovej stupnici

(vlastne to isté, ako molová pentatonika, ale s pridaným bluesovým tónom = piaty tón znížený o poltón; občas sa to v improvizácii na gitare hráva tak, že sa hrá normálna molová pentatonika a do bluesového tónu sa struna vytiahne)

A C D Es E G A

0	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
(E)	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E
(H)	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A	B	H
(G)	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G
(D)	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D
(A)	B	H	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A
(E)	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E

E G A B H D E

H D E F Fis A H

Fis A H C Cis E Fis

Cis E Fis G Gis H Cis

Gis H Cis D Dis Fis Gis

Dis Fis Gis A Ais Cis Dis

Ais Cis Dis E Eis Gis Ais

D F G As A C D

G B C Des D F G

C Es F Ges G B C

F As B H C Es F

Molová stupnica (harmonická):

(to isté, ako molová prirodzená, len siedmy stupeň je zvýšený o poltón, používa sa v improvizácii napríklad vtedy, ak prechádzame v molovej tónine cez durovú dominantu)

A H C D E F Gis A = a mol

0	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
(E)	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E
(H)	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A	B	H
(G)	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G
(D)	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D
(A)	B	H	C	Cis	D	Dis	E	F	Fis	G	Gis	A
(E)	F	Fis	G	Gis	A	B	H	C	Cis	D	Dis	E

E Fis G A H C Dis E = e mol (1#) + zvýšený 7.tón
H Cis D E Fis G Ais H = h mol (2#) + zvýšený 7.tón
Fis Gis A H Cis D Eis Fis = fis mol (3#) + zvýšený 7.tón
Cis Dis E Fis Gis A His Cis = cis mol (4#) + zvýšený 7.tón
Gis Ais H Cis Dis E Fisis Gis = gis mol (5#) + zvýšený 7.tón (Fisis = G)
Dis Eis Fis Gis Ais H Cisis Dis = dis mol (6#) + zvýšený 7.tón (Cisis = D)
Ais His Cis Dis Eis Fis Gisis Ais = ais mol (7#) + zvýšený 7.tón (Gisis = A)

D E F G A B Cis D = d mol (1b) + zvýšený 7.tón
G A B C D Es Fis G = g mol (2b) + zvýšený 7.tón
C D Es F G As H C = c mol (3b) + zvýšený 7.tón
F G As B C Des E F = f mol (4b) + zvýšený 7.tón

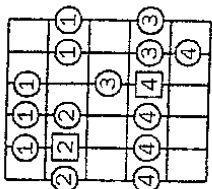
Gitarové prstoklady stupníc:

- každá stupnica tu je zobrazená v riadku v piatich prstokladových figúrach
- každá figúra je posuvná, čiže všetky figúry môžeme použiť vo všetkých tóninách
- poradie (postupnosť) figúr je vždy rovnaké (= 12345 alebo 34512 alebo 51234 atď.)
- poradie tu zobrazených figúr je v tónine C dur / a mol
- číslo v štvorci je základný tón stupnice
- pri začiatkoch sa nauč najprv improvizovať v rámci jednotlivých figúr
- neskôr treba samozrejme používať celý hmatník a rôzne finty
- ak nebudeš mať dobre vycvičenú techniku, bude to v improvizácii počuť (tak cvič :-)
- a nezabúdaj na rytmus = cvič s metronómom, bicími na multieffekte a pod.

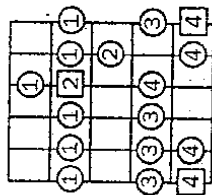
Poradie uvedených prstokladov:

- durová stupnica (figúry 1-5)
- blues-rocková pentatonika (durová) (figúry 1-5)
- molová stupnica (prirodzená) (figúry 1-5)
- blues-rocková pentatonika molová (figúry 1-5)
- bluesová stupnica (figúry 1-5)
- molová stupnica (harmonická) (figúry 1-5)

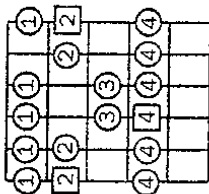
1

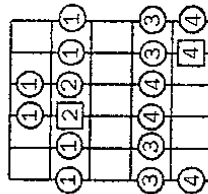
2

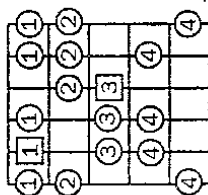
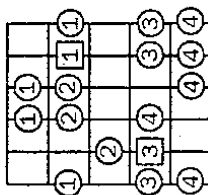
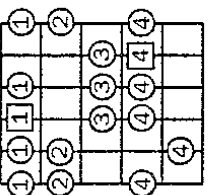
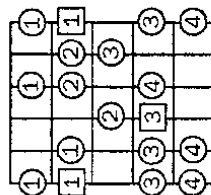
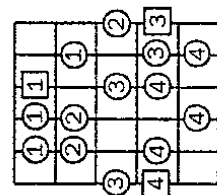
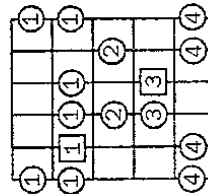
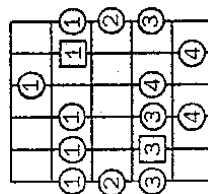
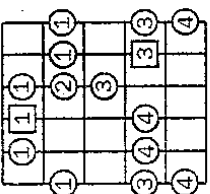
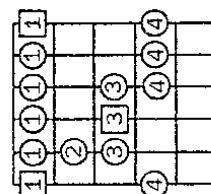
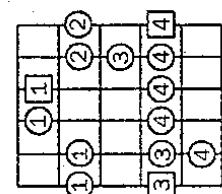
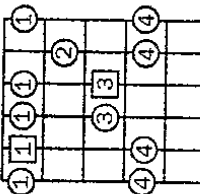
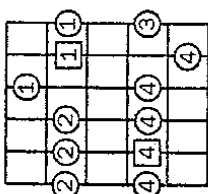
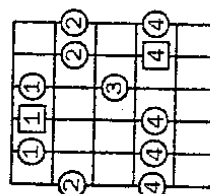
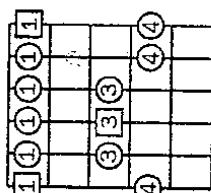
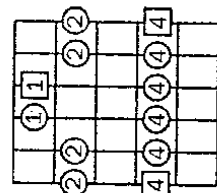
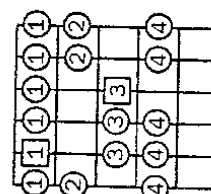
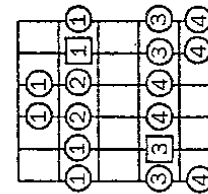
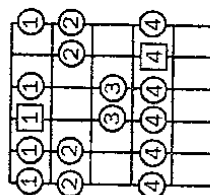
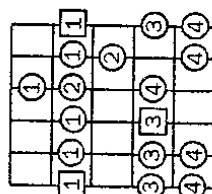
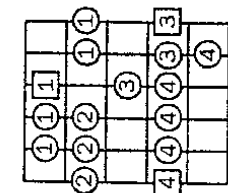
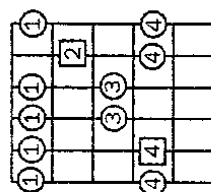
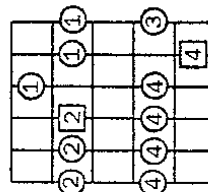
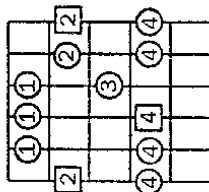
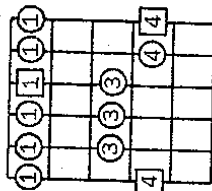
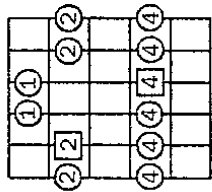
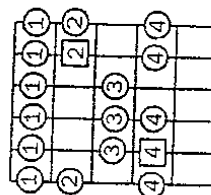
3

4

5

„Akonáhle začnete byť sami so sebou spokojní, ste v prdeli.“
(K. Hammet & J. Hetfield)

„Nestačí len chcieť, treba aj konať.“
(Goethe)

„Začni cvičiť :-)”
(anonym)